

บทที่ 6

สหภาพยุโรป

(European Union)

6.1 ความเป็นมา

ความคิดในการรวมยุโรปมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อการรักษาสันติภาพ แต่หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุโรปได้แบ่งแยกออกเป็นยุโรปเสรี (ยุโรปตะวันตก) และยุโรปคอมมิวนิสต์ (ยุโรปตะวันออก) ความกดดันจากสภาพสังคมโลกในช่วงนั้น ทำให้ยุโรปต้องรวมตัวกันเพื่อเพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจให้มากขึ้นใกล้เคียงกับสหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียตรัสเซีย

6.2 รูปแบบและขั้นตอนของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

จำแนกได้ 5 รูปแบบคือ

(1) **เขตการค้าเสรี (The Free Trade Area)** ประเทศที่เกี่ยวข้องหรือสมาชิกจะต้องยกเลิกข้อจำกัดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายของสินค้าและบริการระหว่างกัน ขณะเดียวกันแต่ละประเทศก็ยังคงมีการใช้มาตรการทางด้านภาษีศุลกากร โควต้า และเครื่องมือต่างๆ ทางด้านการค้ากับประเทศอื่นๆ ที่มีได้เข้าร่วมหรือไม่ได้เป็นสมาชิก

(2) **สหภาพศุลกากร (The Custom Union)** ประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการตามข้อ 1 และมีการกำหนดภาษีศุลกากรที่ใช้ภายนอกในลักษณะที่เหมือนกัน (common external tariffs) แก่การค้ากับประเทศภายนอกที่มีได้เป็นสมาชิก

(3) **ตลาดร่วม (The Common Market)** นอกจากประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามข้อ 1 และ 2 แล้ว ประเทศสมาชิกต้องยกเลิกข้อจำกัดในระดับชาติที่เป็นอุปสรรคแก่การเคลื่อนย้ายเงินทุนหรือแรงงานระหว่างบรรดาประเทศสมาชิก

(4) **สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union)** ในระดับนี้ประเทศสมาชิกจะมีการใช้นโยบายการเงินการคลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานกลางเดียวกัน

(5) สหภาพทางเศรษฐกิจเหนือชาติ (The Supra National Economic Union)
หรืออภีรัฐ กรณีนี้สมาชิกแต่ละประเทศจะยินยอมสละอำนาจอธิปไตยของตนเองเพื่อให้ส่วนรวมทำการตัดสินใจกำหนดนโยบายต่างๆ รวมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การรวมกลุ่มในลักษณะทั้ง 5 ระดับดังกล่าวนี้ เป็นการรวมกลุ่มภูมิภาคนิยมแบบเลือกปฏิบัติ (discriminatory regionalism) ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อระบบการค้าแบบพหุภาคีของแกตต์ (multilateral system) เนื่องจากมีลักษณะที่ให้สิทธิพิเศษทางการค้าเฉพาะประเทศสมาชิกของกลุ่ม แต่สอดคล้องกับกฎขององค์การการค้าโลกโดยนิตินัย เนื่องจากข้อตกลงแกตต์ได้ยอมรับให้การรวมกลุ่มเศรษฐกิจเหล่านี้ไม่ต้องปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงประเทศผู้ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment – MFN) แต่ปัจจุบันการรวมกลุ่มเศรษฐกิจเช่นนี้เป็นไปอย่างแพร่หลาย ทำให้การยกเว้นจากหลักการ MFN กลายเป็นเรื่องทั่วไป และจะกระทบต่อระบบการค้าแบบพหุภาคี

6.3 วัตถุประสงค์เริ่มต้นของการรวมกลุ่มสหภาพยุโรป

(1) เพื่อสร้างสหภาพทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ โดยการจัดตั้งตลาดร่วมขึ้น หาทางยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศสมาชิกให้สูงขึ้น

(2) หาทางลดหรือยกเลิกภาษีศุลกากรระหว่างสมาชิกให้หมดภายใน 12 – 15 ปี อันเป็นการเพิ่มพลังอำนาจทางเศรษฐกิจให้ความมั่นคงและแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ได้แก่ การยกเลิกภาษีศุลกากรที่จัดเก็บระหว่างกันเปลี่ยนมาใช้นโยบายการค้าและการจัดเก็บภาษีศุลกากรระบบเดียวกัน (common external tariff) โดยจัดเก็บจากสินค้าเข้าจากประเทศนอกภาคีหรือประเทศที่สาม ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการประชาคม (The European Commission) ทำหน้าที่แทนสมาชิกประชาคมฯ เงินภาษีเก็บได้จะส่งไปเก็บรวบรวมไว้เป็นเงินกองทุนรวมของประชาคมฯ (own resources)

(3) การมีระบบภาษีศุลกากรร่วมกัน นับเป็นเครื่องมือหลักที่สำคัญของการใช้นโยบายการค้าร่วม โดยการนำเอามาตรการอื่นๆ มาใช้เพิ่มตามโอกาสอันควร เช่น ปี 2522 ใช้นโยบายเสริมอีก 2 ชนิดคือ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทุ่มตลาด (Antidumping) และภาษีตอบโต้ (Counter Vailing Duty: DVD) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีมาตรการอื่นๆ อีก เช่น การควบคุมการตรวจสอบ (Surveillance) และการคุ้มกัน (Safe guard)

(4) เก็บภาษีลักษณะเดียวกันกับประเทศนอกกลุ่ม โดยร่วมมือกันตั้งกำแพงภาษีสินค้าที่นำเข้าจากประเทศนอกประชาคมฯ รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการถ่ายเทเงินทุนและแรงงานภายในประชาคมฯ

6.4 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก

ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เกื้อกูลต่อกัน เช่น

(1) เบลเยียม เป็นประเทศที่มีความสมดุลทางเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม ในด้านการเกษตรมีการผลิตข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าวไรย์ และฟอกป่าน ในด้านอุตสาหกรรมมีการทำอุตสาหกรรมทอผ้าและผลิตแก้ว

(2) เนเธอร์แลนด์ ทำการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยการนำเข้าวัตถุดิบบางอย่าง มีการทำอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมนมเนย อุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้า ในด้านการเกษตรมีการเลี้ยงสัตว์

(3) ลักเซมเบิร์ก มีการผลิตอุตสาหกรรมเหล็กกล้า

(4) เยอรมันตะวันตก ในด้านการเกษตร มีการเพาะปลูกมันฝรั่ง บีท ข้าวไรย์ และเลี้ยงสัตว์ ด้านอุตสาหกรรม มีการผลิตแร่โปแตช น้ำมัน ถ่านหิน ถ่านโค้ก และอุตสาหกรรมรถยนต์

(5) ฝรั่งเศส การเกษตรมีการเพาะปลูกข้าวสาลี บีท และเลี้ยงสัตว์ ด้านอุตสาหกรรมมีการทำอุตสาหกรรมเหล็กรถยนต์ และอุตสาหกรรมทางการเกษตร

(6) อิตาลี การเกษตรมีการเพาะปลูกข้าวสาลี ข้าวไรย์ อุตสาหกรรมมีการผลิตอุตสาหกรรมรถยนต์ จักรยานยนต์ และทอผ้า

(7) เดนมาร์ก เป็นประเทศเกษตรกรรมในด้านเลี้ยงสัตว์

(8) ไอแลนด์ ทำการเกษตร

(9) อังกฤษ ทำเหมืองถ่านหิน

จากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศดังกล่าว จะเห็นได้ว่า แต่ละประเทศมีการผลิตแตกต่างกันและมีลักษณะเป็นการสนับสนุนกัน เช่น เนเธอร์แลนด์ เยอรมันตะวันตก ฝรั่งเศส และเดนมาร์ก มีการเลี้ยงสัตว์ และประเทศเยอรมันตะวันตก อิตาลี และไอแลนด์ เพาะปลูกพืชที่เป็นอาหารสัตว์ หรือกรณีที่ลักเซมเบิร์ก ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก และอังกฤษ ทำการผลิตเหล็กกล้า และถ่านหิน ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบสำหรับใช้ประเทศเยอรมันตะวันตก ฝรั่งเศส และอิตาลี ทำการผลิตอุตสาหกรรมรถยนต์ต่อไป

6.5 นโยบายที่สำคัญ

(1) นโยบายด้านการเกษตร ประเทศสมาชิกได้กำหนดนโยบายการเกษตรร่วมกันในเรื่องการพยุงราคาสินค้าเกษตรกรรมขั้นพื้นฐานที่ผลิตขึ้นภายในประชาคมฯ สาระสำคัญของนโยบาย

- (1.1) ราคาตามเป้าหมายจะต้องเป็นราคาที่เป็นหลักประกันต่อเกษตรกรที่จะได้รับผลตอบแทนอย่างยุติธรรม
- (1.2) นโยบายกำหนดราคาขั้นต่ำ สำหรับรับซื้อสินค้าเพื่อเป็นการพยุงราคา
- (1.3) กำหนดราคาสินค้าเกษตรที่นำเข้าจากประเทศนอกกลุ่ม เพื่อคุ้มครองการผลิตของประเทศภาคี มาตรการสำคัญ คือ การกำหนดอัตราภาษีศุลกากร

นอกจากนั้นยังมีการให้เงินอุดหนุนผู้ส่งออกอีกทางหนึ่งด้วย

(2) นโยบายด้านภาษี เนื่องจากประเทศสมาชิกมีระบบภาษีที่แตกต่างกัน ทั้งภาษีทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นความยากลำบากของการบริหารงาน ดังนั้น ประเทศสมาชิกจึงได้ตกลงให้มีระบบภาษีสรรพสามิต เรียกว่า “ภาษีมูลค่าเพิ่ม” (Tax on Value Added - TVA) โดยให้เลิกใช้ระบบภาษีอื่นๆ

(3) นโยบายด้านการเงิน ประเทศสมาชิกได้ดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการเงินร่วมกัน เริ่มใช้ใน 2523 โดยประกาศใช้นโยบายการเงิน และเงินตราใหม่ร่วมกันภายใต้ชื่อว่า EMU (European Monetary Unit)

(4) นโยบายด้านอุตสาหกรรมประเทศสมาชิก มีเป้าหมายระยะยาวที่จะมีนโยบายอุตสาหกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีสูง นอกจากนี้ก็ได้มีการดำเนินงานร่วมกันในเรื่องมาตรการควบคุมอากาศเป็นพิษและความปลอดภัยในการทำงาน

6.6 พัฒนาการของสหภาพยุโรป

(1) ประชาคมยุโรป (European Community)

- เมษายน พ.ศ. 2494 ประเทศในยุโรป 6 ประเทศ (เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมนีตะวันตก ลักเซมเบิร์ก และอิตาลี) ลงนามในสนธิสัญญากรุงปารีส (Treaty of Paris) ก่อตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (European Coal and Steel Community - ECSC) เพื่อดำเนินการสร้างตลาดร่วมยุโรปสำหรับถ่านหินและเหล็กกล้า

ระหว่างประเทศสมาชิก เป็นการเสริมสร้างความร่วมมือแนวใหม่ในรูปขององค์กรระดับภูมิภาค โดย นายโรเบิร์ต ชูมานน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของฝรั่งเศสได้แถลงการณ์ เมื่อ 9 พฤษภาคม 2493 (1950) และนับว่าเป็นบิดาและเป็นวันแห่งการก่อตั้งสหภาพยุโรป

- พ.ศ. 2500 ประเทศทั้ง 6 ได้มีการลงนามในสนธิสัญญากรุงโรม (Treaties of Rome) 2 ฉบับ ก่อตั้งประชาคมสองสาขา คือ ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (The European Economic Community - EEC) และประชาคมพลังงานปรมาณูยุโรปหรือยูเรตอม (The European Atomic Energy Community - Euratom) เพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างกัน และขยายตลาดร่วมสำหรับสินค้าอื่นๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุน แรงงาน สินค้า และบริการระหว่างกันได้เสรีในอนาคต

- พ.ศ. 2810 รวมทั้งสามประชาคมเป็นประชาคมยุโรป (European Community - EC)

(2) สหภาพศุลกากร (Customs Union)

- กรกฎาคม 2511 จัดตั้งสหภาพศุลกากร โดยประเทศสมาชิกได้พิกัดอัตราภาษีศุลกากรอัตราเดียว ยกเลิกการเก็บภาษีศุลกากรระหว่างกันอย่างค่อยเป็นค่อยไป ใช้นโยบายการค้าร่วมกัน (Common Commercial Policy - CCP) ด้วยการยกเลิกการจำกัดปริมาณสินค้าเข้าออกระหว่างกัน พร้อมทั้งกำหนดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับการค้ากับประเทศนอกกลุ่มร่วมกันและให้มีอัตราเดียวกันด้วย (Common External Tariff) และนโยบายการเกษตรร่วมกัน (Common Agriculture Policy - CAP) โดยมีการใช้ระบบการประกันราคาผลผลิตผลิตเกษตร การอุตสาหกรรมส่งออกที่เหมือนกัน

- 1 มกราคม 2516 มีสมาชิกเพิ่มขึ้น 3 ประเทศ คือ อังกฤษ ไอร์แลนด์ และเดนมาร์ก (นอร์เวย์สมัครด้วยแต่ประชาชนคัดค้านจึงถอนตัว) รวมเป็น 9 ประเทศ

- 1 มกราคม 2529 สเปนและโปรตุเกสเป็นสมาชิก รวมมีสมาชิก 12 ประเทศ

(3) ตลาดยุโรปเดียว (European Single Market)

- ถึงแม้อุปสรรคทางด้านภาษีศุลกากรระหว่างกันจะหมดไป แต่ยังมีอุปสรรคที่ใช้ภาษีศุลกากรอยู่ การเคลื่อนย้ายเงินทุน บริการ และแรงงาน ยังไม่เป็นไปโดยเสรี ประเทศสมาชิกประชาคมยุโรปทั้ง 12 ประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ เดนมาร์ก กรีซ สเปน และโปรตุเกส จึงได้ร่วมลงนามในกฎหมายยุโรปเดียว (Single European Act) ใน

เดือนกุมภาพันธ์ 2529 เพื่อให้รวมตัวเป็นยุโรปเดี่ยวตั้งแต่ 1 มกราคม 2530 กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องปรับปรุงกฎระเบียบในแต่ละประเทศที่แตกต่างกันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้มีการเคลื่อนย้ายประชาชน สินค้าบริการ และเงินทุนโดยเสรี ทั้งนี้ให้บรรลุการเป็นตลาดยุโรปเดี่ยวอย่างสมบูรณ์ใน 1 มกราคม 2536 จุดหมายคือ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการค้า การลงทุนและสถานการณ์แข่งขันของประชาคมยุโรปให้มีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

- ผลทางเศรษฐกิจจากการตั้งตลาดร่วมระหว่างประเทศเป็นผลสำเร็จ คือ ทำให้สมาชิกสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาประเทศภายนอก การค้าส่วนใหญ่จะซื้อขายกันระหว่างประเทศสมาชิกโดยเสรี การค้ากับนอกกลุ่มก็ได้เปรียบเพราะสินค้าส่งออกได้รับเงินอุดหนุนหรือการพยุงราคาเพื่อให้สินค้าของประเทศสมาชิกมีราคาทัดเทียมกับราคาตลาดโลก ซึ่งส่วนใหญ่มีราคาต่ำ สินค้าที่ซื้อจากประเทศนอกกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบ แต่การสั่งซื้อครั้งละมากๆ จะซื้อได้ในราคาต่ำ

- การปรับปรุงกฎระเบียบภายในแต่ละประเทศ จะเน้นด้าน

(ก) ยกเลิกการตรวจสอบที่ด่านพรมแดนของประเทศสมาชิก

(ข) ขจัดความแตกต่างด้านมาตรฐานวิชาชีพ สินค้า

(ค) ขจัดความแตกต่างด้านภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต

(4) สหภาพเศรษฐกิจและการเงินแห่งยุโรป (European and Money Union: EMU)

ประเทศสมาชิกได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยการรวมตัวเป็นสหภาพยุโรป (Treaty on the European Union) หรือสนธิสัญญามาสทริชท์ (Maastricht Treaty) ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2535 ณ นครมาสทริชท์ (Maastricht Treaty) ประเทศเนเธอร์แลนด์ เพื่อนำไปสู่การใช้เงินตราสกุลเดียวกัน

สนธิสัญญามาสทริชท์ได้กำหนดแนวทางของการเป็นสหภาพเศรษฐกิจและการเงินไว้อย่างชัดเจนเป็นขั้นตอน ซึ่งในที่สุดแล้วจะทำให้ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทุกประเทศมีการใช้เงินตราสกุลเดียวกัน มีนโยบายการเงินและการคลัง และธนาคารกลางร่วมกัน มีการค้าขายและลงทุนระหว่างกันได้อย่างเสรียิ่งขึ้น โดยปราศจากอุปสรรคจากการแลกเปลี่ยนเงินตรา

(4.1) ขั้นตอนการดำเนินการไปสู่สหภาพเศรษฐกิจและการเงิน

ขั้นที่ 1 ประเทศสมาชิกจะนำเงินตราสกุลตนเข้าสู่ระบบเงินตรายุโรป (EMS) ซึ่งจะกำหนดให้มีการเคลื่อนไหวในกรอบแคบ ซึ่งเป็นการมุ่งให้แต่ละประเทศปรับสภาพเศรษฐกิจของตนเข้าสู่มาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน

ขั้นที่ 2 เป็นช่วงปรับตัวเข้าสู่ EMU โดยเริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม 2537 เพื่อมุ่งดำเนินการให้บรรลุเงื่อนไขของการเป็นสกุลเงินตราที่มีเสถียรภาพตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา มาสทริชท์ และจะมีการจัดตั้ง European Monetary Institute (EMI) ขึ้น ณ นครแฟรงค์เฟิร์ต ประเทศเยอรมันนี ในวันที่ 1 มกราคม 2537 เพื่อให้จัดเตรียมการตั้งธนาคารกลางแห่งยุโรป (ESCB) ในขั้นตอนที่ 3

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนสุดท้าย โดยจะเริ่มในวันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นอย่างช้าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนของประเทศสมาชิกมีเสถียรภาพเป็นไปตามข้อกำหนด (convergence criteria) ก็จะถูกกำหนดให้มีอัตราที่ตายตัว และเริ่มใช้เงินตราสกุลเดียว มีนโยบายทางการเงินและนโยบายงบประมาณเดียวกัน และมีธนาคารกลาง (European Central Bank) มาทำหน้าที่แทน EMI จัดการด้านการสำรองเงินตรา และเข้าแทรกแซงควบคุมเสถียรภาพของเงินในตลาดอื่น

(4.2) - เงื่อนไขในการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Maastricht Convergence Criteria) เพื่อเข้าสู่ตอนที่ 3 ของ EMU

- มีอัตราเงินเฟ้อแตกต่างจากอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยของ 3 ประเทศที่มีเงินเฟ้อต่ำสุดได้ไม่เกินร้อยละ 15

- มีอัตราดอกเบี้ยระยะยาวแตกต่างจากอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของ 3 ประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยระยะยาวต่ำสุดไม่เกินร้อยละ 2

- มีอัตราหนี้สินไม่เกินร้อยละ 60 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

- ประเทศสมาชิกจะต้องคงการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลของตนให้อยู่ในกรอบร้อยละ 2.25 ตามที่ EMS กำหนด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศอย่างต่ำ 2 ปี และในช่วงเวลาดังกล่าวจะต้องไม่มีการประกาศลดค่าเงินของตนต่อเงินของประเทศสมาชิกอื่น

(4.3) แผนการเข้าสู่เงินตราสกุลเดียว

ในการประชุมคณะมนตรีระดับผู้นำสหภาพยุโรป เมื่อเดือนธันวาคม 2538 กรุงแมดริดประเทศสเปน ได้ตกลงที่จะเรียกเงินตราสกุลเดียวของยุโรปว่ายูโร (euro) และได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

ระยะเวลา	การดำเนินการ
ต้น พ.ค.2541	- ผู้นำประเทศยืนยันความพร้อมของประเทศตนก่อนเข้าสู่ขั้นตอนที่ 3 ของ EMU
ระหว่างปี 2541	- จัดตั้งธนาคารกลางแห่งยุโรป (European Central Bank - ECB) - เริ่มผลิตเหรียญและธนบัตรยูโร - รับรองการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
1 ม.ค.2542	- เริ่มคงอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราของแต่ละประเทศสมาชิกที่เข้าสู่ขั้นสุดท้ายต่อเงินยูโร - กำหนดนโยบายการเงิน การคลัง และอัตราแลกเปลี่ยนโดยยูโร - หนี้สาธารณะที่เกิดขึ้นใหม่จะอยู่ในสกุลเงินยูโร - สลายตะกร้าเงิน ECU ทำให้ 1 ECU = 1 euro
1 ม.ค. 2545	- เหรียญและธนบัตรยูโรจะถูกนำมาใช้ในประเทศสมาชิกที่เข้าสู่ขั้นตอนที่ 3 โดยจะถูกนำมาหมุนเวียนควบคู่ไปกับเหรียญและธนบัตรของสกุลเงินตราต่างๆ เป็นเวลา 6 เดือน ก่อนจะไปแทนที่เงินสกุลต่างๆ อย่างสมบูรณ์

(4.4) ความคืบหน้าจนถึงปัจจุบัน

(5) สหภาพยุโรป (The European Union)

การรวมตัวของสหภาพยุโรปมีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การเป็นหนึ่งเดียว คือมีนโยบายด้านการเมือง การต่างประเทศ เศรษฐกิจการเงิน และสังคม เพียงนโยบายเดียว มีการเคลื่อนย้ายประชากร แรงงาน สินค้าบริการ และเงินทุน ได้อย่างเสรี ปราศจากอุปสรรคระหว่างกัน ขั้นตอนการเข้าสู่สหภาพยุโรปได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันลงนามในสนธิสัญญาว่าด้วยการรวมตัวเป็นสหภาพยุโรป (Treaty of the European Union) หรือสนธิสัญญามาสทริคท์ (Maasrticht Teaty) ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่กำหนดแนวทางการรวมตัวให้ยุโรปเป็นหนึ่งเดียวเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2535

แม้ว่าจะเกิดปัญหาในการให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญามาสทริชท์ เนื่องจากสาระสำคัญของสนธิสัญญาเกี่ยวข้องกับการขยายอำนาจขององค์กรของประชาคมยุโรป และลดอธิปไตยของประเทศสมาชิก ทำให้การมีผลบังคับใช้ล่าช้าออกไปบ้าง แต่ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2536 ประเทศสมาชิกก็ได้ให้สัตยาบันรับรองสนธิสัญญาครบทุกประเทศ เป็นผลให้สนธิสัญญามาสทริชท์เริ่มมีผลใช้บังคับและเกิดการขับเคลื่อนเพื่อรวมยุโรปให้เป็นสหภาพยุโรป (The European Union) อย่างจริงจังในเวลาต่อมา และทำให้ประชาคมยุโรป (European Community) ถูกเปลี่ยนมาเรียกว่าสหภาพยุโรป (The European Union) นับแต่นั้น

ขณะนี้ การรวมตัวไปสู่สหภาพยุโรปอย่างสมบูรณ์นั้น อยู่ในขั้นตอนการเข้าสู่สหภาพเศรษฐกิจและการเงินแห่งยุโรป (Economic and Monetary Union - EMU) ดังได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

6.7 สาระสำคัญของสนธิสัญญามาสทริชท์

(1) การเป็นสหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union)

โดยประเทศสมาชิกจะต้องมีการปรับประสานนโยบายทางเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการลดความแตกต่างในด้านค่าเงินของแต่ละประเทศ เร่งสร้างเสถียรภาพด้านราคา ดำเนินนโยบายการเงินการคลังอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาระดับดุลการชำระเงินให้เหมาะสม ซึ่งสหภาพเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขหนึ่งไปสู่ความสำเร็จของการบรรลุการเป็นสหภาพทางการเงิน

(2) การเป็นสหภาพทางการเงิน (Monetary Union)

โดยจะจัดตั้งเงินสกุลเดียว (Single Currency) ขึ้นมาใช้ในประเทศสมาชิก ในปี 2542 เป็นอย่างช้า และในกรณีที่ประเทศสมาชิกอย่างน้อย 7 ประเทศ ได้พัฒนาเศรษฐกิจถึงระดับที่กำหนดแล้ว ก็อาจเริ่มใช้เงินสกุลเดียวตั้งแต่ปี 2540 โดยยกเว้นให้ 2 ประเทศ คือ อังกฤษ และเดนมาร์ก ไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมในเงินสกุลเดียว

นอกจากนี้ ยังกำหนดที่จะจัดตั้งสถาบันการเงินแห่งยุโรป (European Monetary Institute - EMI) ขึ้นภายในวันที่ 1 มกราคม 2537 เพื่อเป็นการรองรับการจัดตั้งธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank) ซึ่งจะมีหน้าที่ในการออกเงินสกุลเดียวในระยะต่อไป

(3) การเป็นสหภาพทางการเมือง (Political Union)

มีส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ

(3.1) ประสานนโยบายต่างประเทศของประเทศสมาชิก

(3.2) ประสานนโยบายด้านความมั่นคง และการทหารโดยให้มีการปรับปรุง สหภาพยุโรปตะวันตก (Western European Union: WEU) ซึ่งเป็นองค์กร ความร่วมมือทาง การทหารของประเทศในยุโรปตะวันตก 9 ประเทศที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นองค์กร รับผิดชอบด้านการป้องกันสหภาพฯ โดยเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของนาโต้

(3.3) ขยายขอบเขตอำนาจของสหภาพฯ ออกไปในด้านกิจการภายใน ได้แก่ การอุตสาหกรรม สาธารณสุข การศึกษา การค้า สิ่งแวดล้อม การพลังงาน วัฒนธรรม การ ท่องเที่ยว การคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนการป้องกันฝ่ายพลเรือน รวมถึงด้านตำรวจ การ ป้องกันยาเสพติด และการก่อการร้าย

การปรับปรุงองค์กรและการบริหารงานของสหภาพยุโรป โดยกำหนดให้คณะ มন্ত্রীสหภาพยุโรปประสานงานใกล้ชิดกับผู้นำประเทศสมาชิกและประธานคณะกรรมการ ยุโรป และให้รัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสมาชิก รวมทั้งคณะกรรมการยุโรป ให้ ความช่วยเหลือการดำเนินการด้านต่างๆ และกำหนดให้คณะมนตรีสหภาพยุโรป มีการ ประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยให้ผู้นำของประเทศสมาชิกเดียวกันกับประธานคณะมนตรีฯ เป็นประธาน และรายงานผลการประชุมต่อสภายุโรปทุกครั้ง นอกจากนี้ ให้จัดทำรายงาน ความคืบหน้าในการดำเนินการไปสู่ยุโรปเป็นประจำทุกปี

6.8 การรับสมาชิกใหม่ของ EU

การขยายสมาชิกของสหภาพยุโรปไปสู่กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง

ในยุคสงครามเย็น กล่าวคือ ก่อนปี ค.ศ. 1989 ประชาคมยุโรปถือเป็นองค์การแห่ง การบูรณาการทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) ของประเทศยุโรปตะวันตก นับตั้งแต่ การล่มสลายของคอมมิวนิสต์ในปี ค.ศ. 1989 กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกและยุโรปกลางต่าง ก็ตั้งเป้าหมายในการที่จะสมัครเข้าเป็นประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป ในการประชุมสุดยอดของสหภาพยุโรปในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1997 ณ กรุงลักเซมเบิร์ก คณะมนตรียุโรป (European Council) ก็ได้มีมติที่จะให้มีการเริ่มกระบวนการในการเจรจาประเทศสมาชิก ใหม่จากกลุ่มประเทศ CEECs และไซปรัส

ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2547 (ซีร์ดัม ธรรมวนิช หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ วันที่ 29 เม.ย. – 1 พ.ค.2547) สหภาพยุโรปจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจาก 15 เป็น 25 ประเทศ สมาชิก ใหม่ส่วนใหญ่เป็นประเทศในยุโรปตะวันออกซึ่งแตกตัวออกจากสหภาพโซเวียต ได้แก่ ไซปรัส

เช็ก เอสโตเนีย ฮังการี แลตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สโลวัก และสโลวีเนีย จะเข้ามาร่วมเป็นภาคีกับสมาชิกเดิมซึ่งอยู่ในยุโรปตะวันตกที่เศรษฐกิจตกผลึกและอยู่ในฐานะที่จะเป็นผู้โอบอุ้มให้สมาชิกใหม่พัฒนาตัวให้แข็งแกร่งเร็วขึ้น การขยายสมาชิกภาพทำให้สหภาพยุโรปมีประชากรเพิ่มขึ้นอีก 105 ล้านคน รวมเป็น 455 ล้านคน พื้นที่เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 34 แต่รายได้ต่อหัวเฉลี่ยของทั้งสหภาพลดลงจาก 24,100 ECU เป็น 21,000 ECU และข้อมูลที่น่าสนใจคือ ระดับการเปิดเสรีในการค้าระหว่างประเทศลดลงจากร้อยละ 28.6 เป็น 26.9 ซึ่งหมายถึงระดับการปกป้องทางการค้าของประเทศสมาชิกใหม่สร้างแรงกดดันให้ระดับการเปิดเสรีโดยเฉลี่ยของสหภาพลดลง

สหภาพยุโรปเริ่มกระบวนการเปิดรับประเทศที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิก (โดยมีเงื่อนไข) ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2541 และใช้เวลานาน 6 ปี ในจำนวนประเทศที่สมัคร 13 ประเทศ ก็มี 10 ประเทศที่ผ่านเงื่อนไขต่าง ๆ เข้ามาเป็นสมาชิกของคลับคนรวนี้ได้ในอีก 2-63 วันข้างหน้า การขยายสมาชิกภาพครั้งนี้เป็นครั้งใหญ่สุดเมื่อเทียบกับที่ผ่านมาแล้ว 4 ครั้ง แต่ข้อเท็จจริงที่สำคัญก็คือสมาชิกใหม่ล้วนแต่เป็นประเทศที่ยากจนกว่าสมาชิกเดิม (ยกเว้นกรีซ) ซึ่งทำให้ประเทศเหล่านี้กลายเป็นฐานการผลิตที่มีต้นทุนต่ำที่อยู่ในเขตรัฐบ้านเดียวกันในสหภาพยุโรป ทั้ง 25 ประเทศ จะรวมกันเป็นตลาดเดียว (single market) และจะใช้นโยบาย กฎเกณฑ์ และมาตรฐานเดียวกันในด้านการค้าและการลงทุน รวมทั้งใช้ระบบภาษีศุลกากรเดียวกัน ซึ่งเป็นการสร้างเอกภาพภายใต้นโยบายการค้าร่วมของสหภาพยุโรป (EU Common Commercial Policy) ประเทศที่เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ต้องใช้กฎหมายปกป้องทางการค้า (EU trade defence law) เช่น กฎหมายป้องกันการทุ่มตลาด (anti - dumping) การตอบโต้การอุดหนุน (countervailing duty) และการคุ้มกัน (safeguards) เดียวกันทั้งสหภาพ จะใช้กฎหมายของตัวเองไม่ได้อีกต่อไป และต้องยกเลิกมาตรการที่ใช้อยู่แล้วรวมทั้งยกเลิกการโต้สวนเพื่อเก็บภาษี A/D, CVD และ safeguards ด้วย โดยต้องหันไปรับเอามาตรการของสหภาพมาใช้กับสินค้าที่นำเข้าจากนอกสหภาพ และงดใช้มาตรการเหล่านี้กับประเทศสมาชิกด้วยกัน

การขยายตัวสหภาพยุโรปมีผลกระทบทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมต่อสมาชิกในกลุ่มทั้งสมาชิกเดิมและสมาชิกใหม่ในทางเศรษฐกิจ การเข้าร่วมเป็นสมาชิก หมายถึง การเข้าร่วมเป็นภาคีสหภาพศุลกากร (Customs Union) ซึ่งเป็นการเปิดประตูให้สินค้า บริการ และแรงงานจากประเทศสมาชิกใหม่เข้ามาในประเทศสมาชิกเดิมได้อย่างเสรี ผู้ผลิตและผู้ใช้แรงงานของประเทศสมาชิกเดิมก็ต้องปรับตัวรับการแข่งขันจากประเทศสมาชิกใหม่ซึ่งผลิตสินค้าและบริการในต้นทุนที่ต่ำกว่า และมีแรงงานจำนวนมากที่จะ

เข้ามาหางานทำในประเทศสมาชิกเดิมซึ่งมีฐานะเศรษฐกิจดีกว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศสมาชิกใหม่เข้ามาสู่ภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมของประเทศสมาชิกเดิม หรือ “delocalisation” ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่มีการโต้เถียงกันมามาก อย่างไรก็ตามในการผลิตบางสาขาก็มีความขาดแคลนแรงงานและจำเป็นต้องมีการจ้างแรงงานต่างชาติ บางส่วนก็เป็นการจ้างเป็นฤดูกาล เช่น จังหวัด Huelva ของสเปนซึ่งเป็นแหล่งผลิตสตอร์วเบอร์รี่ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ก็จำเป็นต้องจ้างคนมาเก็บสตอร์วเบอร์รี่ถึง 60,000 คนในแต่ละปี และมีการจ้างคนงานจากประเทศ ในยุโรปตะวันออกเข้ามาเป็นสัดส่วนค่อนข้างสูงมาหลายปีแล้ว

ประเทศสมาชิกใหม่ของสหภาพยุโรปต่างก็เข้าเป็นสมาชิกของ WTO แล้ว และเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2547 คณะกรรมาธิการยุโรปซึ่งทำหน้าที่ผู้เจรจาแทนประเทศสมาชิกทั้งกลุ่มใน WTO ก็ได้แจ้งเรื่องการขยายสมาชิกภาพต่อ WTO พร้อมกับให้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีของประเทศสมาชิกใหม่ภายหลังการเข้าเป็นสมาชิก และตามขั้นตอนของ WTO ประเทศสมาชิก อื่นๆ ที่ประสงค์จะขอหารือกับสหภาพยุโรปเพื่อขอให้ชดเชยความเสียหายจากการที่ประเทศสมาชิกใหม่เปลี่ยนแปลงข้อผูกพันเดิมที่มีอยู่ใน WTO ก็ต้องแจ้งขอหารือภายใน 90 วัน ไทยซึ่งได้รับผลกระทบด้วยก็ได้แจ้งความจำนงที่จะขอหารือกับสหภาพยุโรปแล้วเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2547 เรื่องที่จะเจรจาเพื่อขอชดเชยตามสิทธิของไทย คือ อัตราภาษีสมาชิกใหม่เคยเก็บในอัตราต่ำกว่าอัตราของสหภาพและต้องใช้อัตราที่สูงขึ้นเมื่อเข้าเป็นสมาชิก ความเปลี่ยนแปลงในปริมาณโควตานำเข้า ส่วนภาษี A/D และ CVD ก็ขอให้สภาพพิจารณาบทวนเพื่อใช้อัตราเดิมที่สมาชิกใหม่เคยใช้ได้เช่นกัน แต่ผลการเจรจาก็ต้องขึ้นอยู่กับหลักฐานข้อโต้แย้งเกี่ยวกับผลกระทบเป็นหลัก

สหภาพยุโรปมีงานฉลองยิ่งใหญ่ต้อนรับสมาชิกใหม่ (ธีร์ตัน ธรรมชาติ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ วันที่ 6 – 8 พฤษภาคม 2547) เพิ่มขึ้นอีก 10 ประเทศไปแล้วเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2547 งานนี้มีคนจำนวนหนึ่งออกมาประท้วง แต่ก็ไม่รุนแรงอะไร การขยายสมาชิกภาพของสหภาพ ยุโรปครั้งนี้ จะสร้างความเปลี่ยนแปลงระยะยาวทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมยุโรป ขนาดที่ใหญ่ขึ้นด้วยจำนวนสมาชิก 25 ประเทศเป็นการยกฐานะและบทบาทของสหภาพยุโรปในเวทีโลกด้วย

ในช่วงปี 2542 – 2545 การค้าระหว่างไทยกับสหภาพยุโรปมีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 17,104.73 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ไทยนำเข้าและการส่งออกเป็นมูลค่าเฉลี่ย 10,400.4 และ 6,704.33 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) เฉพาะปี 2546 การค้าสองฝ่ายมีมูลค่ารวม 19,264.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนการค้าระหว่างไทยกับสมาชิกใหม่ของสหภาพยุโรป 10 ประเทศในช่วง

เวลาเดียวกันมีมูลค่าเฉลี่ยเพียงปีละ 462 ล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับปี 2546 การค้ามีมูลค่ารวม 660.2 ล้านเหรียญสหรัฐ และการค้าระหว่างไทยกับสหภาพยุโรป 25 ประเทศ มีมูลค่า 19,924.8 ล้านเหรียญสหรัฐ

ภาชีนำเข้าโดยเฉลี่ยของประเทศสมาชิกใหม่สูงกว่าสมาชิกเดิม การเข้าเป็นสมาชิกสหภาพ ยุโรปจึงทำให้อัตราภาชีของประเทศเหล่านี้ลดลงมากกว่าส่วนที่อัตราภาชีสูงขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าส่วนที่ภาชีสูงขึ้นนั้นส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรที่สหภาพยุโรปตั้งกำแพงภาชีไว้ปกป้องผู้ผลิตภายใน ตามสถิติที่ไทยค้ากับประเทศสมาชิกใหม่ของสหภาพยุโรป การเข้าเป็นสมาชิกจะทำให้ไทยเสียภาชีสินค้าส่วนใหญ่ที่ส่งออกไปยังประเทศสมาชิกใหม่ลดลง และส่วนน้อยจะมีอัตราภาชีสูงขึ้นในแง่ของการส่งออกไทยจึงได้รับประโยชน์มากกว่าเสียประโยชน์ สินค้าที่ไทยต้องเสียภาชีเพิ่มขึ้นเป็นสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูปที่สำคัญ เช่น ข้าว (ไทยเสียภาชีอัตรา 0 เพราะได้รับสิทธิ GSP จากโปแลนด์ แต่เมื่อเข้าเป็นสมาชิกโปแลนด์เก็บภาชีตามอัตราของสหภาพ คือ 190 ยูโรต่อตัน) ปลากระป๋อง สับปะรดกระป๋อง และผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ส่วนสินค้าที่จะเสียภาชีลดลง เช่น รถแวน มอเตอร์ไฟฟ้า กาแฟที่ไม่ได้คั่ว อุปกรณ์เครื่องจักร ยาปฏิชีวนะ และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งไทยได้ขอเปิดเจรจากับสหภาพยุโรปตามสิทธิภายใต้ WTO เพื่อขอชดเชยในส่วนที่ไทยเสียประโยชน์

แต่ผลกระทบระยะปานกลางและระยะยาวต่อไทยและประเทศอื่นที่อยู่นอกกลุ่มกำลังจะตามมา เพราะการค้าและการลงทุนระหว่างสมาชิกเดิมและสมาชิกใหม่มีแนวโน้มที่จะขยายตัวอีกมาก ในด้านการค้านั้นก่อนเข้าเป็นสมาชิก บรรดาสมาชิกใหม่ส่วนใหญ่ก็ส่งออกไปยังตลาดของสมาชิกเดิมเป็นสัดส่วนสูงอยู่แล้ว ตามสถิติส่งออกเมื่อปี 2545 ฮังการี โปแลนด์ เช็ก เอสโตเนีย สโลเวเนีย แลตเวีย ฟังพาดตลาดสมาชิกเดิม 15 ประเทศ สูงเกินกว่าร้อยละ 60 ส่วนสโลเวเนีย ฟังพาเป็นสัดส่วนร้อยละ 60 ประเทศที่เหลือคือ ไชปรัส ลิทัวเนีย และมอลตา ฟังพาเป็นสัดส่วนลดหลั่นลงมาประมาณร้อยละ 58 – 37 การขยายสมาชิกภาพมีผลทำให้การแข่งขันรุนแรงยิ่งขึ้น

การที่ตลาดของ 25 ประเทศกลายเป็นตลาดเดียวกันและประเทศสมาชิกใหม่ได้รับสิทธิและมีภาระข้อผูกพันตามกฎหมายเกณฑ์ของกลุ่ม ผลที่ตามมาคือ

(1) สินค้าและบริการจากสมาชิกใหม่เข้ามาแข่งขันในตลาดของสมาชิกเดิมโดยได้รับแต้มต่อเหนือประเทศนอกกลุ่ม

(2) ในด้านการจ้างงาน แรงงานของสมาชิกเดิมก็ต้องได้รับผลจากการตัดสินใจย้ายฐานการผลิตของบริษัทลงทุนข้ามชาติไปยังประเทศสมาชิกใหม่ซึ่งมีข้อจูงใจดีกว่าทั้งในด้าน

อัตราค่าจ้างงาน และคุณภาพของแรงงานซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วมีการศึกษาค่อนข้างดี ตลอดจน สถานะการพัฒนาประเทศที่ต่ำกว่าสมาชิกเดิมในเกือบจะทุกด้าน ตลาดจึงมีแนวโน้มที่จะ เติบโตได้มากกว่าสมาชิกเดิมที่ตลาดค่อนข้างจะอึดอัด เช่น ในสาขายานยนต์ ตามสถิติ เมื่อปี 2544 ในจำนวนชาวโปแลนด์ 100 คน มีรถยนต์ใช้เพียง 21 คน ซึ่งเมื่อเทียบกับ สมาชิกเดิม สถิติจะสูงมากกว่าสองเท่าคือ 49 คนใน 10 คน ธุรกิจข้ามชาติจึงมองเห็น ศักยภาพของสมาชิกใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่วนที่มีช่องว่างในระดับการพัฒนาของสมาชิก เดิมและสมาชิกใหม่ นอกจากนี้รัฐบาลของสมาชิกใหม่ก็มีความกระตือรือร้นที่จะดึงเงินลงทุน เข้าประเทศ และกำหนดนโยบายที่มุ่งใจเป็นพิเศษ เช่น ลดภาษีธุรกิจ (สโลว์ลดภาษี ประเทศนี้ลงเหลือร้อยละ 19 ทำให้ประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งออสเตรเลียตามไปด้วย) ปัจจุบันประเทศสมาชิกใหม่ 8 ประเทศที่เคยอยู่ในสหภาพโซเวียต ดึงดูดเงินลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศได้มากกว่า 1.1 แสนล้านเหรียญสหรัฐโดยบริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนสร้าง ฐานการผลิตโดยผู้ผลิตสาขายานยนต์เข้ามามาก่อน World Economic Forum ได้จัดอันดับให้ เอสโตเนีย แลตเวีย สโลเวเนีย และเช็ก สูงกว่าโปรตุเกส และกรีซ ไปแล้วในด้าน ความสามารถในการแข่งขัน

ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2547 นี้ ประเทศในยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก (Central and Eastern European Countries: CEECs) จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ โปแลนด์ ไชปรัส โปแลนด์ มอลตา ลัตเวีย ลิทัวเนีย สโลวาเกีย สโลเวเนีย สาธารณรัฐเช็ก เอสโตเนีย และฮังการี จะเข้าเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union: EU) อย่างสมบูรณ์ ทำให้ EU เป็นตลาดการค้าที่ใหญ่ที่สุดในโลกด้วยจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นจาก 15 ประเทศ เป็น 25 ประเทศ ประชากรรวมที่เพิ่มขึ้นจาก 370 ล้านคนเป็น 470 ล้านคน และผลิตภัณฑ์ มวลรวมภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นจาก 8,829 พันล้านยูโรเป็น 9,233 พันล้านยูโร และต่อมา บุลกาเรียและโรมาเนียได้เข้าเป็นสมาชิกใหม่อีก 2 ประเทศ รวม EU มีสมาชิกเก่า 15 ประเทศ สมาชิกใหม่ 12 ประเทศ รวมทั้งหมดเป็น 27 ประเทศ

ปัจจุบันกลุ่ม EU (15 ประเทศ) เป็นคู่ค้าสำคัญอันดับ 4 ของไทยรองจากญี่ปุ่น กลุ่ม อาเซียน และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อนับรวมประเทศที่จะเข้าเป็นสมาชิก ใหม่ของกลุ่ม EU อีก 10 ประเทศแล้ว มูลค่าการค้ารวมของกลุ่ม EU จะสูงขึ้นใกล้เคียง กับสหรัฐ ซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับ 3 ของไทย ทำให้ EU เป็นตลาดการค้าที่น่าสนใจ สำหรับผู้ส่งออกไทยสำหรับผลกระทบที่คาดว่าผู้ส่งออกไทยจะได้รับจากการขยายสมาชิกใหม่ ของกลุ่ม EU พอสรุปได้ดังนี้

ผลกระทบด้านบวก

1. ผู้ส่งออกไทยที่มีศักยภาพในการส่งออกสินค้าไปยังประเทศสมาชิก EU เดิมจะสามารถขยายการส่งออกไปยังประเทศสมาชิกใหม่ได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากสมาชิกใหม่ของกลุ่ม EU ต้องเปลี่ยนมาใช้กฎระเบียบ มาตรการทางด้านภาษีและมีใช้ภาษี อาทิตี มาตรฐานด้านสุขอนามัย และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ฯลฯ เช่นเดียวกับกลุ่ม EU เดิม นอกจากนี้เมื่อสมาชิกใหม่ของกลุ่ม EU ทอยยเปลี่ยนมาใช้เงินสกุลยูโรร่วมกันเพื่อเข้าร่วมเป็นสหภาพการเงินยุโรป (European Monetary Union: EMU) ย่อมจะทำให้เกิดความโปร่งใสด้านราคาและต้นทุนในการแลกเปลี่ยนสกุลเงินลดลงอีกด้วย

2. ขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการเจรจาการค้ากับประเทศสมาชิกของกลุ่ม EU ทั้ง 25 ประเทศลดลง เนื่องจากมีคณะกรรมการยุโรป (The European Commission) ทำหน้าที่วางระเบียบ มาตรฐานการค้า และเป็นตัวแทนในการเจรจาการค้าและประเทศคู่ค้าแทนสมาชิก EU ทั้งหมด

3. สินค้าอุตสาหกรรมหลายรายการของไทยคาดว่าจะมีศักยภาพในการส่งออกไปยังสมาชิกใหม่ของกลุ่ม EU เพิ่มขึ้น แบ่งเป็น (1) สินค้าที่จะได้ประโยชน์จากการที่สมาชิกใหม่ ๆ ต้องปรับลดอัตราภาษีนำเข้าลง เช่น วงจรพิมพ์ ส่วนประกอบและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ฯลฯ และ (2) สินค้าที่คาดว่าไทยจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) เพิ่มขึ้น จากการขยายสมาชิกใหม่ของกลุ่ม EU อาทิ รถบรรทุกชนิดแวนและปิกอัพ รถแบบสเตชันแวกอน เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เลนส์แว่นตา เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และมอเตอร์ เป็นต้น

ผลกระทบด้านลบ

1. สินค้าของไทยหลายรายการที่เคยส่งออกประเทศสมาชิกใหม่ต้องเผชิญกับมาตรฐานการค้าที่สูงขึ้น เช่น เนื้อสัตว์ปีก รองเท้าและชิ้นส่วน อาหารทะเลกระป๋อง และผักผลไม้กระป๋อง ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านสุขอนามัยพืชและสัตว์ของ EU ที่ค่อนข้างเข้มงวดมากกว่าประเทศสมาชิกใหม่

2. สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมของไทยหลายรายการต้องเผชิญกับการแข่งขันด้านราคาจากประเทศสมาชิกใหม่ของกลุ่ม EU ซึ่งมีศักยภาพในการผลิตสินค้าคล้ายคลึงกับไทย เช่น ัญพืชที่ใช้ผลิตอาหารสัตว์ สิ่งทอ รถยนต์ และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์ยาง และรองเท้า เป็นต้น

3. สมาชิกใหม่ของกลุ่ม EU จำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ โปแลนด์ สาธารณรัฐเช็ก สโลวัก และฮังการี ต้องยกเลิกระบบการให้ GSP ของตนเองและเปลี่ยนมาใช้ระบบ GSP ของกลุ่ม EU ทำให้สินค้าของไทยหลายรายการที่เคยรับการยกเว้นภาษีต้องเสียภาษีนำเข้า ในอัตราที่สูงมาก เช่น สับประรดกระป๋อง (กลุ่ม EU เก็บภาษีนำเข้าในอัตรา 17.6 - 25.6% ขณะที่ปัจจุบันไทยได้รับ GSP จากสาธารณรัฐเช็กและสโลวักด้วยการยกเว้นภาษีนำเข้า) และปลาทูน่ากระป๋อง (กลุ่ม EU ตัดภาษีนำเข้าในอัตรา 24 - 25% ขณะที่ปัจจุบันไทยได้รับ GSP จากสาธารณรัฐเช็กสโลวักด้วยการยกเว้นภาษีนำเข้า) เป็นต้น

4. มาตรการที่มีใช้ภาษีซึ่งกลุ่ม EU เดิมใช้กับไทยนั้นอาจถูกขยายให้ครอบคลุมถึง ประเทศสมาชิกใหม่ฯ ด้วย อาทิ การกำหนดปริมาณการนำเข้าสำหรับสินค้าข้าวและมันสำปะหลัง การเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti - Dumping: AD) สำหรับสินค้าโทรทัศน์สี ขั้วต่อท่อเหล็ก เส้นลวดเหล็กเกลียว เส้นด้ายใยสังเคราะห์ชนิดสั้น เม็ดพลาสติก กระสอบพลาสติก และภาษีตอบโต้การอุดหนุนการส่งออก (Countervailing Duty: CVD) สำหรับสินค้า เม็ดพลาสติก เป็นต้น
